

MAVZU VA G'OYA TUSHUNCHASINING NAZARIY ASOSLARI

<https://doi.org/10.70728/phil.v05.i04.123>

Absalomova Azima A'zamjonovna
azimaabsalomova@gmail.com
Nizomiy nomidagi O'zMPU
F.A.Burxonova
TDPU

Annotatsiya: Ushbu maqolada adabiyotshunoslikning muhim unsurlaridan bo'lgan mavzu va g'oya haqida so'z borgan. Mavzu va g'oyaning farqi, asarda nima uchun kerakligi, ularning turlari haqida ham ma'lumot berilgan.

Kalit so'zlar: mavzu, g'oya, zamonaviy o'zbek adabiyoti, badiiy asar, ruhiyat, obyektiv g'oya, subyektiv g'oya, soxta g'oya, uyg'unlik

THEME AND IDEA: THEORETICAL FOUNDATIONS

Absalomova Azima A'zamjonovna
azimaabsalomova@gmail.com
Nizami University of Science and Technology
F.A. Burkhanova
TSPU

Abstract: This article examines such important elements of literary studies as theme and idea. It highlights the differences between them, their necessity in a literary work, and also provides information about their types.

Keywords: theme, idea, modern Uzbek literature, literary work, psychology, objective idea, subjective idea, false idea, harmony

Kirish

Biz bilamizki, har bir adabiyot asari o'ziga xos mavzu va g'oyaga ega bo'ladi.

Mavzu - asarda ko'tarilgan asosiy masala yoki voqealar yig'indisi, g'oya esa muallifning shu mavzu orqali aytmqchi bo'lgan fikri, qarashi hisoblanadi. Shu sababli, adabiyot asarini to'liq tushunish uchun mavzu va g'oyani aniqlash juda muhimdir. Ushbu maqolada mavzu va g'oya tushunchalarining nazariy asoslari va ularning adabiyotdagi ahamiyati yoritiladi.

Badiiy asar bu - insonning go'zallik qonuniyatlari asosidagi ijodiy-ruhiy faoliyatidir. Yozuvchi asar yozar ekan shu asari ichida o'zi yashaydi. Badiiy asar

yaratishda uning kompozitsiyasi, mavzusi, g'oyasi yetakchi o'rinda turadi. Endi badiiy asarning g'oyasi va mavzusi haqida batafsil to'xtalamiz. Shakl va mazmun komponentlari ichidan mavzu va g'oya mazmunga kiradi. Mavzu va g'oya bir-biridan ayri holda bo'lmaydi. Chunki mavzu g'oyaviy jihatdan aniqlangan, g'oya esa mavzu rivoji natijasida ochilgan bo'ladi. Mavzu "yunoncha" so'zdan olingan bo'lib, "narsa-buyum" degan ma'noni bildiradi. Biroq badiiy asar mavzusi unda qalamga olingan voqea yoki narsa-buyumlar emas. Adabiy asar uchun asos qilib olingan fikr va maqsad uning mavzusidir. Mavzu asarda berib o'tilgan hayotiy materiallardan iborat bo'ladi. Demak, mavzu bu asarda ifodalanayotgan hayotiy voqeliklar hisoblanadi.

Dolzarbligi

Shuni ta'kidlash lozimki, mavzu asarning mazmuniga qarab tanlanadi. Yozuvchi badiiy asar yozish uchun avvalo mavzu tanlaydi. Mavzuni qanday tanlash har bir ijodkorning o'ziga bog'liq. Nega deganda, ba'zi ijodkorlar katta mavzu tanlashadi, lekin uni to'laqonli yoritib bera olishmaydi. Ba'zi ijodkorlar kichik mavzu tanlashsa ham, uni chiroyli qilib yetkazib bera olishadi. Har qanday asarning mavzusi uning g'oyasi asosida ochiladi. G'oya - bu inson tafakkurida paydo bo'ladigan, odamlarni maqsadlari sari yetaklaydigan fikr hisoblanadi. Asar taqdirini mavzu emas, uning g'oyaviy ochilishi hal qiladi. Insonlar turmushidan kelib chiqqan muhim masalalar ochilgan asarlar kitobxonda qiziqish orttiradi. Shuning uchun ham yozuvchilar davr talabiga moslab mavzular tanlashadi. Bu asarning o'qishlilikini oshiradi.

Maqsadi

Zamonaviy o'zbek adabiyoti bugungi kunda turli janr va yo'nalishlarda boy asarlar yaratmoqda. Mavzu - bu asarda ko'tarilgan asosiy masala yoki voqealar zanjiri, g'oya esa muallifning shu mavzu orqali yetkazmoqchi bo'lgan fikri, qarashi hisoblanadi. Zamonaviy adabiyotda mavzu va g'oya masalasi muallif ijodini tahlil qilishda, asarning mazmunini chuqurroq anglashda alohida ahamiyatga ega. Ushbu maqolada zamonaviy o'zbek adabiyotida mavzu va g'oya tushunchalarining nazariy asoslari hamda ularning ijodiy jarayondagi roli yoritiladi.

Materiallar va usullar

Asarda mavzu bittadan ortiq bo'lishi mumkin. Ayniqsa yirik epik asarlarda bitta umumiy mavzudan tashqari xususiy mavzular ham bo'ladi. Kichik mavzuchalar asosiy mavzuga bog'liq bo'ladi va asar mazmunini ochishga yordam beradi. Asarning g'oyasi ma'lum bir maqsadni yo'naltirishga qaratiladi. Har qaysi asarda siyosiy, axloqiy, falsafiy va shu singari boshqa g'oyalar ifodalangan bo'ladi. Demak g'oya asardagi turli voqealardan kelib chiqadigan xulosasidir.

Zamonaviy o'zbek adabiyotining yirik vakillaridan biri bo'lgan Xurshid Do'stmuhammad ijodida ham mavzu va g'oya birligi yaqqol namoyon bo'ladi. Uning asarlarida inson ruhiyati, jamiyatdagi ijtimoiy muammolar, milliy qadriyatlar va zamon o'zgarishlari mavzu sifatida yoritilib, ular orqali chuqur falsafiy va hayotiy g'oyalar

ilgari suriladi. Yozuvchi voqelikni badiiy tasvirlash jarayonida insonning ichki dunyosini, ruhiy kechinmalarini ochib berishga alohida e'tibor qaratadi.

Masalan, Xurshid Do'stmuhammadning "So'roq" qissasida mavzu - insonning ichki dunyosi va uning hayotdagi sinovlari, g'oya esa - mardlik, sadoqat va insoniy qadriyatlarning ahamiyatidir. Shu misol ko'rsatadiki, mavzu va g'oya asarning mazmunini anglashda, muallifning asosiy fikrini tushunishda muhim vosita hisoblanadi.

Badiiy asarning qimmati g'oyaning haqqoniyligi chuqurligiga bog'liq. Shunga ko'ra g'oya obyektiv, subyektiv, haqiqiy va soxta bo'ladi. Soxta g'oya asar qimmatini tushiradi, uni halok qilib, g'oyasiz qilib qo'yadi. Masalan, shunday asarlar borki, asarda umumiy qilib olingan g'oya birdan yo'qoladi. Arzimagan sabablar orqali bunday holat yuzaga kelishi soxta g'oya deyiladi.

Adabiyotshunoslik tarixida mavzu tushunchasi dastlab voqelikni oddiy aks ettirish sifatida talqin qilingan. Antik davrda, xususan Aristotel poetikasida badiiy asar voqea va harakatlar tasviri orqali baholangan bo'lsa, keyinchalik klassitsizm davrida mavzu ijtimoiy va axloqiy ideal bilan bog'liq holda qaraldi.

Romantizm davriga kelib mavzu individual inson ruhiyati, shaxsiy kechinmalar va ichki dunyo tasviri bilan boyidi. Realizm davrida esa mavzu jamiyat hayotining real muammolari, ijtimoiy ziddiyatlar va tarixiy voqelikni aks ettirish vositasiga aylandi. Zamonaviy adabiyotda esa mavzu ko'pincha global muammolar, identitet, madaniyatlararo muloqot va shaxs erkinligi kabi masalalar bilan bog'lanadi.

Xurshid Do'stmuhammad asarlarida g'oya ko'pincha insonning ichki dunyosini anglash, ma'naviy poklanish va milliy qadriyatlarni asrab qolish masalalari bilan bog'liq holda namoyon bo'ladi. Yozuvchi voqelikni faqat tasvirlabgina qolmay, balki uni falsafiy mushohada orqali baholaydi.

Uning asarlarida:

- inson qadr-qimmati ulug'lanadi;
- tarixiy xotiraning ahamiyati ta'kidlanadi;
- ma'naviy uyg'onish g'oyasi ilgari suriladi.

Bu jihatlar adib ijodining g'oyaviy yaxlitligini belgilaydi.

Xurshid Do'stmuhammad hikoyachiligida inson ruhiyati tahlili yetakchi o'rin egallaydi. Adibning "Nigoh" hikoyasida qahramonning ichki kechinmalari, o'zini anglash jarayoni hamda ruhiy iztiroblari asosiy mavzu sifatida tasvirlangan. Hikoyada tashqi voqealar ko'p emas, ammo qahramon qalbidagi o'zgarishlar orqali chuqur psixologik drammatizm yaratiladi.

Mazkur hikoyaning g'oyasi insonning ichki dunyosini anglash, ruhiy poklanish zarurati bilan bog'liq. Muallif qahramonning ruhiy izlanishlari orqali insonning o'z "men"ini anglash jarayoni murakkab va ziddiyatli ekanini ko'rsatadi.

Jamiyat va inson munosabati ("Ko'zgu ortidagi odam" hikoyasi misolida) adibning ayrim hikoyalarida jamiyatdagi ma'naviy muammolar, insoniy munosabatlar sovuqlashuvi kabi mavzular yetakchi hisoblanadi. "Ko'zgu ortidagi odam" hikoyasida insonning jamiyatdagi o'rni, uning ichki yolg'izligi va ruhiy iztiroblari aks ettiriladi.

Ko'zgu obrazi ramziy ma'no kasb etib, insonning o'ziga nazar tashlashi, o'zligini anglash zaruratini ifodalaydi. Hikoya g'oyasi insonning o'ziga tanqidiy qarashi, ma'naviy uyg'onish zarurligini ko'rsatishga qaratilgan.

Tarixiy xotira va milliy o'zlik ("Qaydasan, quvonch sadosi?" hikoyasi misolida) yozuvchining ayrim hikoyalarida tarixiy xotira, milliy qadriyatlar va o'tmishga munosabat muhim mavzu sifatida yoritiladi. "Qaydasan, quvonch sadosi?" hikoyasida insonning o'tmish bilan bog'liqligi, tarixiy xotiraning shaxs ruhiyatidagi o'rni badiiy tasvirlanadi.

Bu hikoyada g'oya milliy o'zlikni unutmaslik, tarixiy merosni qadrlash zarurligi bilan bog'liq. Adib o'tmish va bugunni solishtirish orqali ma'naviy uzviylik masalasini ko'taradi.

Xurshid Do'stmuhammad hikoyalarining muhim xususiyati ramziy obrazlarning keng qo'llanishidir. Ko'zgu, nigoh, ovoz kabi obrazlar oddiy predmet sifatida emas, balki inson ruhiyati va falsafiy g'oyalarni ifodalovchi vosita sifatida ishlatiladi.

Bu uslub orqali muallif hikoya mavzusini chuqurlashtirib, g'oyani bevosita emas, balki badiiy ramzlar orqali ifodalaydi. Boboyevning "Rano" qissasini olishimiz mumkin. Ushbu qissada ikki sevimlilarning hayoti keltirilgan. Ikki sevimli qiz va yigit ota-onasi ruxsat bermagani uchun bir-biridan ayrilib ketadi. Barcha orzu, maqsadlaridan voz kechadi. Muallif bu bilan ota-ona orzusi uchun barcha narsadan voz kechgan insonlar haqida aytmoqchi bo'ladi. Ammo oxirida baribir orzulari amalga oshmas ekan sevimli nima qilar edilar degan g'oya paydo bo'ladi. Bu qissaning g'oyasi soxta ekanligini ko'rsatib turibdi.

Yozuvchi voqealarni haqqoniy tasvirlashi mumkin, ammo uning o'z dunyoqarashidagi cheklanganlik mantiqiy xulosaga to'g'ri kelmasa bu subyektiv g'oya, ya'ni niyat deb ataladi. Bunda asar yozuvchining xohishiga ko'ra davom etadi. Obyektiv g'oyada esa muallif xohishidan tashqari o'z-o'zidan to'g'ri xulosa kelib chiqadi. Asarning asl qiymati ana shu bilan o'lchanadi. Dobrolyubov shunday degan: "Muallifning nima demoqchiligi emas, nima degani muhim". Ba'zan subyektiv va obyektiv g'oyalar qarama-qarshi kelishi mumkin. Bunda yozuvchi xohishi bilan birgalikda o'z-o'zidan kelib chiqqan g'oya keladi. Ikkalasi bir-biriga mos tushmay qolishi mumkin. Ana shundan soxta g'oya kelib chiqadi.

Yozuvchi asar yozar ekan har tomonlama mukammal o'ylashi, asarini barcha sevimli o'qishi uchun tinmay harakat qilishi kerak. Mavzu va g'oyani to'g'ri tanlay bilishi kerak. Kitobxon asarning nomini o'qishi bilan unga qiziqsa, demak yozuvchi o'z ishini uddalagan hisoblanadi.

Umuman olganda, biz biron bir asar yoki hikoya, to'plam kitob yozmoqchi bo'lsak, albatta uning mavzusini va g'oyasini shakllantirib olishimiz kerak. Ularsiz biron bir maqsadga erisha olmaymiz.

Boboyevning "Rano" qissasini olishimiz mumkin. Ushbu qissada ikki sevishganning hayoti keltirilgan. Ikki sevishgan qiz va yigit ota-onasi ruxsat bermagani uchun bir-biridan ayrilib ketadi. Barcha orzu, maqsadlaridan voz kechadi. Muallif bu bilan ota-ona orzusi uchun barcha narsadan voz kechgan insonlar haqida aytmoqchi bo'ladi. Ammo oxirida baribir orzulari amalga oshmas ekan sevishib nima qilar edilar degan g'oya paydo bo'ladi. Bu qissaning g'oyasi soxta ekanligini ko'rsatib turibdi.

Yozuvchi voqealarni haqqoniy tasvirlashi mumkin, ammo uning o'z dunyoqarashidagi cheklanganlik mantiqiy xulosaga to'g'ri kelmasa bu subyektiv g'oya, ya'ni niyat deb ataladi. Bunda asar yozuvchining xohishiga ko'ra davom etadi. Obyektiv g'oyada esa muallif xohishidan tashqari o'z-o'zidan to'g'ri xulosa kelib chiqadi.

1. Obyektiv g'oya - bu shaxsning shaxsiy fikridan tashqari, real hayot, voqelik va haqiqatga asoslangan g'oya hisoblanadi. U umumiy haqiqatni ifodalaydi va ko'pchilik tomonidan tan olinadi.

Masalan: Tabiatni asrash kerak degan g'oya - obyektiv g'oya, chunki bu barcha insonlar uchun muhim.

2. Subyektiv g'oya - bu insonning shaxsiy qarashi, hissiyoti yoki individual fikriga asoslangan g'oya. Har kimda turlicha bo'lishi mumkin.

Masalan: "Menga bahor fasli eng chiroyli" - bu subyektiv g'oya, chunki bu shaxsiy fikr.

3. Soxta g'oya - haqiqatga to'g'ri kelmaydigan, noto'g'ri yoki yolg'on qarashga asoslangan g'oya. Ba'zan odamlarni chalg'itishi mumkin.

Masalan: Ilmiy asosga ega bo'lmagan mish-mishlar yoki noto'g'ri ma'lumotlar.

4. Uyg'unlik - bir nechta g'oya, fikr yoki unsurlarning o'zaro mosligi, bir-birini to'ldirib, yaxlitlik hosil qilishi.

Masalan: Asarda mavzu va g'oya bir-biriga mos bo'lsa - bu uyg'unlik deyiladi. Adabiyotshunoslar fikricha, mavzu va g'oya har bir davr va jamiyat uchun alohida ahamiyatga ega bo'lib, yozuvchi dunyoqarashi, hayotiy tajribasi va yashagan davri bilan bog'liq holda shakllanadi.

Mavzu va g'oya bir-biriga chambarchas bog'liq: mavzu - shakl, g'oya - mazmun. Yaxshi asarda mavzu va g'oya uyg'un bo'ladi, g'oya esa qahramonlar, voqealar va badiiy tasvirlar orqali ochiladi. Shu bilan birga, mavzu va g'oya asarning dolzarbligi, o'quvchiga ta'siri va tarbiyaviy qiymatini belgilaydi.

Badiiy asarda mavzu va g'oya bir-birini to'ldiradi. Agar mavzu aniq va dolzarb bo'lsa, g'oya ham o'quvchiga tushunarli va ta'sirli yetib boradi. Shu bilan birga,

asarning badiiy xususiyati ham kuchayadi, o'quvchi qahramonlar hayotidan saboq oladi va o'z xulqini yaxshilashga intiladi.

Mavzu va g'oya atamaları bo'yicha bir qator olimlar o'zlarining fikrlarini

ham keltirib o'tishgan. Adabiyotshunos olim I. Sultonning fikricha, badiiy asarda g'oya yozuvchining hayotga bo'lgan munosabati orqali shakllanadi. Yozuvchi voqealarni shunchaki tasvirlab qolmaydi, balki ularga o'z fikrini ham bildiradi. Ana shu fikr asarning g'oyasini tashkil qiladi. Mavzu esa shu fikrni ochishga xizmat qiladi.

D.Quronov ham mavzu va g'oya uyg'unligi badiiy asar uchun juda muhim ekanini aytadi. Uning fikricha, agar asarda mavzu yaxshi yoritilmasa yoki g'oya aniq bo'lmasa, asarning ta'siri kamayadi. Chunki o'quvchi asardan qanday xulosa olishni tushunmay qolishi mumkin.

M.Qo'shjonov esa g'oya faqat mavzu bilan emas, balki asardagi obrazlar, voqealar rivoji va til vositalari orqali ham ochilishini ta'kidlaydi. Masalan, qahramonlarning harakati, ularning fikrlari va boshidan o'tgan voqealar orqali muallif g'oyasi yanada aniq ko'rinadi.

Turli davrlarda adabiyotda mavzu va g'oyalar ham o'zgarib borgan. Masalan, mumtoz adabiyotda ko'proq ishq, axloq, insoniy fazilatlar haqida yozilgan. Jadid adabiyotida esa ilm-ma'rifat, ozodlik va taraqqiyot g'oyalari ilgari surilgan. Hozirgi zamon adabiyotida esa inson ruhiyati, jamiyat muammolari va shaxs erkinligi kabi mavzular ko'proq uchraydi. Bu esa adabiyot jamiyat hayoti bilan bog'liq ekanini ko'rsatadi.

Yozuvchining yashagan davri, dunyoqarashi va hayot tajribasi ham asar mavzusi va g'oyasiga ta'sir qiladi. Har bir yozuvchi o'z davrining muammolarini ko'proq yoritadi. Shu sababli badiiy asarni o'rganishda muallif yashagan muhitni ham hisobga olish kerak bo'ladi.

Umuman olganda, mavzu va g'oya badiiy asarning asosini tashkil qiladi. Mavzu asarning nimaga bag'ishlanganini ko'rsatsa, g'oya yozuvchining asosiy fikrini bildiradi. Ular birgalikda asarning mazmunini ochib beradi va o'quvchiga ta'sir ko'rsatadi. Shuning uchun adabiyotshunoslikda mavzu va g'oya masalasiga alohida e'tibor beriladi.

Badiiy asarda mavzu tasodifan tanlanmaydi. Har bir yozuvchi o'z hayoti, tajribasi va yashayotgan muhitiga qarab mavzu tanlaydi. Ba'zan yozuvchini jamiyatdagi muammolar o'ylantiradi, ba'zan esa shaxsiy kechinmalar yoki ko'rgan voqealari unga ilhom beradi. Shu sababli adabiyotda turli mavzular paydo bo'ladi. Masalan, urush davrida yozilgan asarlarda ko'proq urush, tinchlik va vatan mavzusi yoritilgan bo'lsa, hozirgi davr adabiyotida inson ruhiyati, shaxs erkinligi va jamiyat muammolari keng tasvirlanmoqda.

Yozuvchi mavzuni tanlashda o'quvchiga qanday fikr yetkazishni ham o'ylaydi. Chunki har qanday asarning asosida ma'lum g'oya yotadi. G'oya yozuvchining hayot

haqidagi qarashlarini, inson va jamiyatga munosabatini ifodalaydi. Mavzu esa ana shu g'oyani ochishga yordam beradi. Agar mavzu to'g'ri tanlansa, g'oya ham o'quvchiga aniq va ta'sirli yetib boradi.

G'oyaning o'quvchiga ta'siri ham juda muhim masala hisoblanadi. Yaxshi badiiy asar o'quvchini befarq qoldirmaydi. U insonni o'ylashga, xulosa chiqarishga undaydi. Ba'zan asar orqali o'quvchi hayotga boshqacha qaray boshlaydi, insoniy qadriyatlarni chuqurroq tushunadi. Shu sababli adabiyot nafaqat estetik zavq beradi, balki tarbiyaviy ahamiyatga ham ega.

Ko'plab asarlarda g'oya insoniylik, halollik, mehr-oqibat kabi fazilatlarni targ'ib qiladi. Bu esa o'quvchi tarbiyasiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Ayniqsa yoshlar uchun badiiy asarlar muhim tarbiya vositasi bo'lishi mumkin. Asar qahramonlarining hayoti, ularning xatti-harakati orqali o'quvchi to'g'ri yo'l tanlashga intiladi.

Shuningdek, badiiy asarlar jamiyatdagi muammolarni ko'rsatib, odamlarni o'ylashga undaydi. Masalan, adolatsizlik, befarqlik yoki ma'naviy muammolar haqida yozilgan asarlar o'quvchida tanqidiy fikr uyg'otadi. Bu esa jamiyat taraqqiyotiga ham ijobiy ta'sir qiladi.

Muhokama va natijalar

Umuman olganda, mavzu tanlash yozuvchining dunyoqarashi va maqsadi bilan bog'liq bo'lsa, g'oya o'quvchiga ta'sir qiluvchi asosiy omil hisoblanadi. Mavzu va g'oya uyg'un bo'lsa, asar o'quvchiga kuchli ta'sir ko'rsatadi va uzoq vaqt esda qoladi.

Badiiy asarda mavzu va g'oyaning dolzarbligi muhim ahamiyatga ega. Chunki har bir davrning o'z muammolari, o'z qiziqishlari bo'ladi. Yozuvchi ko'pincha jamiyatda dolzarb bo'lgan mavzularni tanlaydi. Bu esa asarning o'quvchilar uchun qiziqarli va tushunarli bo'lishiga yordam beradi. Agar asarda ko'tarilgan muammo bugungi kun bilan ham bog'liq bo'lsa, uning ahamiyati yanada ortadi.

Masalan, hozirgi adabiyotda inson ruhiyati, yoshlar tarbiyasi, oilaviy munosabatlar, ekologiya yoki ma'naviyat masalalari ko'p yoritilmoqda. Bunday mavzular jamiyat uchun muhim bo'lgani sababli o'quvchi ham bu asarlarga qiziqadi. Shu orqali adabiyot nafaqat badiiy zavq beradi, balki jamiyatdagi muammolarni anglashga ham yordam beradi.

G'oyaning dolzarbligi ham asarning ta'sir kuchini belgilaydi. Agar asarda ilgari surilgan fikr zamonga mos bo'lsa, o'quvchi uni oson qabul qiladi. Ayniqsa, yoshlar tarbiyasida bunday asarlarning o'rni katta. Chunki badiiy asarlar orqali insoniy fazilatlar, vatanparvarlik, mehr-oqibat kabi g'oyalar targ'ib qilinadi.

Xulosa

Badiiy asarda g'oya turli usullar orqali ochiladi. Eng avvalo, qahramonlar obrazi orqali g'oya ifodalanadi. Qahramonlarning hayoti, xatti-harakati, fikrlari orqali muallif o'z qarashlarini ko'rsatadi. Masalan, ijobiy qahramon orqali yaxshi fazilatlar, salbiy

obraz orqali esa muammolar yoki kamchiliklar ko'rsatiladi. Xulosa qilib aytganda, mavzu va g'oya badiiy asarning eng asosiy unsurlaridan hisoblanadi.

Mavzu asarda tasvirlangan voqea-hodisalar va muammolarni bildirsa, g'oya yozuvchining shu mavzu orqali yetkazmoqchi bo'lgan asosiy fikrini ifodalaydi. Ular bir-biri bilan chambarchas bog'liq bo'lib, biri ikkinchisiz to'liq namoyon bo'lmaydi.

Badiiy asarda mavzu tanlash yozuvchining hayotiy tajribasi, dunyoqarashi va yashayotgan davri bilan bog'liq bo'ladi. G'oya esa o'quvchiga ma'lum ta'sir ko'rsatib, uni o'ylashga, xulosa chiqarishga undaydi. Shu jihatdan adabiyot nafaqat estetik zavq beradi, balki tarbiyaviy va ma'naviy ahamiyatga ham ega.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Adabiyotshunoslik asoslari. K. Quramboyev. Nukus-2011.
2. Adabiyotshunoslik. G. Xalliyeva. Toshkent-2017
3. Adabiyot o'qitishning ilmiy-nazariy asoslari. Q.Yo'ldoshev T.: "O'qituvchi", 1996.
4. Xurshid Do'stmuhammadning "So'roq" qissasi. "Sharq" nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosh tahririyati. Toshkent-2011.
5. Xurshid Do'stmuhammad Nigoh. - Toshkent: Sharq nashriyoti, 2010.
6. Xurshid Do'stmuhammad Ko'zgu ortidagi odam. - Toshkent: Yangi asr avlodi, 2012.
7. Xurshid Do'stmuhammad Qaydasan, quvonch sadosi? - Toshkent: O'zbekiston, 2014.
8. Adabiyotshunoslik asoslari. K. Quramboyev. Nukus-2011.
9. Adabiyotshunoslik. G. Xalliyeva. Toshkent-2017
10. Adabiyot o'qitishning ilmiy- nazariy asoslari. Q.Yo'ldoshev T.: "O'qituvchi", 1996.
11. Xurshid Do'stmuhammad Jimjitlik. - Toshkent: O'zbekiston, 2015.
12. Xurshid Do'stmuhammad Hikoyalar to'plami. - Toshkent: Sharq, 2010.
13. D.Quronov Adabiyotshunoslikka kirish. - Toshkent: Akademnashr, 2018.
14. N.Karimov XX asr o'zbek adabiyoti tarixi. - Toshkent: O'qituvchi, 1999.
15. Internet manbalari: Ziyonet.uz, Kitob.uz, National Library of Uzbekistan elektron resurslari.
16. D.Quronov Adabiyot nazariyasi asoslari. - Toshkent: Akademnashr, 2018.
17. Sulton I. Adabiyot nazariyasi. - Toshkent: O'qituvchi, 2005.
18. Qo'shjonov M. Adabiyotshunoslik asoslari. - Toshkent: Fan, 1979.
19. Karimov N. va boshqalar. Adabiyotshunoslik terminlari lug'ati. - Toshkent: Fan, 2010.